

25. veljače 2022.

broj 172

KU ZI S?! LIST ZA MLADEŽ

4

TEMA

1. F – HRVATSKI ODJEL U GIMNAZIJI

8

MLADI

DOM JE TAMO GDJE JE DOBRO

19

GLAZBA

SHORT REPORTS

21

MODA

VRIJEME ZA EKSPERIMENTIRANJE

FOTO MJESECA

Vrijeme prela

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ladislav Suknović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Zamjenica urednika: Kristina Ivković Ivandekić

Suradnici: Klara Dulić, Andrea I. Darabašić, Ivan Benčik, Dejan Prčić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Birograf Comp DOO, Zemun

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

Mjesec ljubavi

Sredina veljače je nagrađena s nekoliko sunčanih dana, a time smo postali svjedoci koliko lijepo vreme može popraviti raspoloženje, podići energiju i usrećiti čovjeka. Svi izjure napolje, odu u šetnju, započnu trenirati ili igrati neki sport, sebi tko zna koji put kažu: »Bit će sve u redu«, jer vremenski lijepi dani zaista imaju moć buđenja, čak i onih vječito namrgođenih. Osim raspoloženja, mijenjaju se i odjevne kombinacije o čemu više piše u rubrici *Moda*, dok se svakako povećava i fizička aktivnost. Ipak, dok nas u potpunosti ne obasjaju sunčani i vedri dani moramo pronaći momente za uživanje i u veljači. Iz nekog razloga, studeni i veljača su mi najmanje voljeni mjeseci u godini. Oblačni su, mračni, bez mnogo povoda za slavlje i bez ikakvog »jedvačekanja« za išta. Ipak, griješila bih kad ne bih naglasila pozitivne strane ovog mjeseca. Osim što u sebi sadrži dva dana državnih praznika kada mnogi ne moraju raditi i divna prela, balove i maškare, veljača je mjesec ljubavi, mjesec kada se proslavlja Sveti Valentin iliti Valentinovo.

Vjerujem da za mnoge od vas, posebno za one zaljubljene, Dan zaljubljenih ima veliki značaj. Izjavljuje se ljubav ili simpatija više nego inače, poklanjaju se darovi, grli se, ali i fotka više. Uglavnom se kupuju cvijeće, plišane igračke, omiljeni slatkiši, dok ima i onih kreativnih. Ja sam uvijek na strani kreativaca, a za one koji kažu da nemaju ideja iliti da ne posjeduju kreativnost u sebi – postoji Pinterest i mnoge druge aplikacije koje same nude brojne ideje. Tako na primjer možete napraviti sami ljubavnu čestitku, izraditi omiljene fotke uz opis samo vama poznat, kupiti omiljenu hranu, kozmetiku, knjigu i to lijepo upakirati u kutiju punu bombona i slatkiša itd. Uglavnom oni malčice stariji, a dovoljno mladi da još uvijek obilježavaju taj dan, Valentinovo provedu na svečanoj večeri, izletu, određenom tretmanu, kinu i slično. Kako god ga proveli, cilj je isti a on je ljubav i isticanje pozitivnih emocija.

Uvijek se nađe netko tko kaže da se ljubav treba izjavljivati i pokazivati svakog dana u godini, a ne samo 14. veljače, ali za mene se to podrazumijeva te neću to ni komentirati. Kao što se uči neki posao i vještina, tako se isto uči i voljeti jer taj glagol sa sobom nosi brojne lijepe stvari i momente, ali i poteškoće i komplikacije. Lijepo je voditi se emocijama, ali nije loše i razum ostaviti uključenim jer za stvari koje vas kasnije očekuju s partnerom – nije dovoljna samo ljubav. Zato, kako kažu vaši roditelji: »Pamet u glavu!«, uživajte u tim divnim osjećanjima, volite, prihvaćajte, budite puni strpljenja i ljubavi, ali i čuvajte svoje granice i ne dozvolite da se prema vama ophode pogrešno. A za one koji su usamljeni te žele pronaći nekoga, polako, sve ima svoje čari, dok se ne pojavi netko vama sličan i vas vrijedan uživajte u drugim oblicima ljubavi koji ne prestaju nikada, a oni su ljubav prema obitelji, prijateljima, omiljenom napitku i namirnicama, prirodi, cvijeću, sportu, omiljenoj seriji i... novim tekstovima omiljenog *Kužiša*. A već sljedećeg mjeseca vam pišemo u spring moodu!

Potencijal za visoka postignuća

Odjel broji 11 učenika, a njihov razrednik smatra kako posjeduju kvalitetu i potencijal za visoka postignuća, što, kako dodaje, svakodnevno i dokazuju

Subotička Gimnazija *Svetožar Marković* je u rujnu ponovno postala bogatija novim hrvatskim odjelom, 1. f općeg smjera, koji broji 11 učenika, od kojih su devet djevojaka i dva momka. Većina učenika živi u Subotici, a manji dio (dvije djevojke) su putnici iz Đurđina i Hajdukova. Razrednik 1. f odjela **Slavko Benčik** za *Kužiš!?* ističe kako se nakon proteklih mjeseci prvoga polugodišta može konstatirati da odjel ima potencijala i kvalitetu za visoka postignuća, što, kako kaže, svakodnevno i dokazuju.

»Program nastavnih predmeta Gimnazije nije ni malo lagan, i nije jednostavno kontinuirano pratiti i održati visoku razinu uspjeha. Samim tim što su učenici aktivni i uspješni i u izvannastavnim aktivnostima, kako u školi a naročito van škole. Prvo polugodište prve godine srednje škole je za sve završene osnovce velika promjena, veliki izazov, veliki korak dalje u budućnost, i naravno da takva promjena traži vrijeme prilagođavanja, upoznavanja i traženja sebe u novim okolnostima. Srećom, taj period polako ostavljamo za sobom bez većih osciliranja u uspješnom funkcioniranju, kako na osobnoj razini tako i na razini odjela«, navodi Benčik.

Bez kombinirane i online nastave

I 1. f je jedan od odjela koji je zbog epidemije s nastavom započeo u izmijenjenom formatu u odnosu na prethodne generacije. Slavko Benčik navodi kako se i prosvjetni sustav tijekom posljednje dvije godine prilagođavao i modificirao zbog već dugo aktualne epidemiološke situacije te kako su učenici, sadašnji srednjoškolci, u takvom ozračju završili i posljednji razred osnovne škole te nastavili u istom režimu i ove školske godine. On ističe kako su se i učenici i nastavnici/profesori u proteklom periodu priviknuli, prilagodili i naučili uspješno se nositi s takvim promjenama i novinama.

»Cijelo prvo polugodište smo, kao škola, imali uvjete i mogućnost raditi prilično normalnim ritmom (gledajući na cjelokupnu epidemiološku situaciju), a početkom drugog polugodišta je 'aktivirana' kombinirana nastava na razini škole. Odjel 1. f, kako ima manje učenika, nije osjetio tu promjenu u radu

jer je imao mogućnost nastavu slušati u školi svakoga dana, što je prema mome mišljenju i mišljenju mnogih ipak velika prednost i preduvjet za uspješnije usvajanje novih nastavnih sadržaja i mnogo drugoga. Saznavši nešto prije početka ove školske godine da ću biti razrednik novom 1. f odjelu, bilo mi je drago a ujedno i izazovno imati mogućnost 'putovati' naredne četiri godine kroz budućnost prepune izazova, neizvjesnosti, mogućnosti, ljepote, s djecom koju od ranije poznajem – nekima sam već predavao u osnovnoj školi, a neke poznajem kroz druge aktivnosti. Putovanje je uspješno započelo, u hodu skupa svladavamo poneku prepreku, i siguran sam da je buduće vrijeme na našoj strani«, ocjenjuje Benčik.

Društvo dobro, očekivanja ispunjena

Jedna od učenica, **Lucija Horvacki** za *Kuži?!* navodi kako se za 1. f hrvatski odjel odlučila iz razloga što je i u osnovnoj školi također pohađala nastavu na hrvatskom jeziku te je htjela nastaviti isto i u srednjoj školi. Ona ističe kako joj se opći smjer svidio, jer ima otprilike jednak broj prirodnih i društvenih znanosti, a omiljeni predmet joj je hrvatski jezik.

»Škola i odjel mi se dopadaju. Na početku mi je trebalo vremena da se priviknem na tempo rada, ali sada je dobro i zadovoljna sam. Za sada su mi očekivanja ispunjena. Što se tiče kombinirane nastave, mi kao odjel imamo sreće jer nas nije puno, pa nam ne dijele odjel na dvije grupe. Idemo u školu svakoga dana tako da nam kombinirana nastava ne predstavlja problem. Društvo je dobro, a iz odjela sam gotovo sve učenike poznavala od prije, pa nam nije bilo teško sprijateljiti se«, kaže Lucija.

Dobar smjer

Matija Ivković Ivandekić otkriva da je zadovoljan izborom smjera i škole jer je sve onako kako je i očekivao. On kao omiljene predmete navodi fiziku i matematiku, ali voli i biologiju i kemiju.

»U vrtiću i u osnovnoj školi sam pohađao nastavu na hrvatskom jeziku, te sam u srednjoj školi takvo obrazovanje nastavio. Opći smjer, pored toga što je na hrvatskom, ima podjednako gradiva što prirodnih, što društvenih znanosti, te je dobar za one koji još ne znaju što bi upisali. Gimnazija *Svetozar Marković* mi se sviđa jer je dosta toga sličnog kao i u osnovnoj školi, ali je gradivo malo obimnije. Sto-

ga mi nije trebalo mnogo vremena za privikavanje. Odjel je dobar i dobro se slažemo. Društvo mi je dobro poznato. Većina nas išla je zajedno u vrtić, a većina razreda je išla sa mnom u osnovnu školu, kao i na izvannastavne aktivnosti. S par njih sam se sada bolje upoznao i dobro se slažemo«, ističe Matija i osvrće se na kombiniranu nastavu koju, kako navodi, srećom nisu imali što smatra dobrom okolnošću jer se gradivo najbolje može naučiti i razumjeti uživo.

Na početku novo i čudno, a sada sjajno

Jedna od učenica 1. f odjela je i **Marija Stantić** koja je završila Osnovnu školu *Vladimir Nazor* u Đurđinu. Ona ističe kako je dugo vremena razmišljala da li upisati prirodni ili opći smjer, međutim, odlučila se za opći, za koji je, kako navodi, čula mnogo pohvala. Kao drugi razlog upisa općeg smjera navodi to što je u nižim razredima osnovne škole slušala nastavu na hrvatskom jeziku, te je željela to i nastaviti.

»Brzo sam se privikla na odjel. U osnovnoj školi nas je bilo 12, a sada nas je 11 tako da nije velika razlika, a i brzo sam se sprijateljila s učenicima iz odjela. Moj odjel, škola i smjer su opravdali moja očekivanja. U početku mi je sve bilo novo i čudno, ali sada je sve super. Za omiljeni predmet bih izdvojila biologiju, jer učimo razne nove stvari vezane za život. Imamo puno sreće jer idemo svaki dan u školu, a mislim da je tako lakše raditi profesorima, a i nama učenicima. Prije škole sam poznavala skoro cijeli odjel, ali se nismo družili. Međutim, sada se to promijenilo, tako da se svi skupa družimo«, zaključuje Marija.

Kristina Ivković Ivandekić

Donacija iz Hrvatske

Stručna literatura za srednje škole

6

Ravnatelji srednjih škola iz Hrvatske, prigodom svog posjeta hrvatskoj zajednici u Srbiji, koji je trajao od 9. do 11. prosinca 2021. godine, darovali su vrijednu donaciju knjiga školama i učenicima koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku. Među brojnom literaturom našlo se 28 naslova te ukupno 194 knjiga iz područja medicine, arhitekture i drvodjelstva koje će biti na raspolaganju učenicima i profesorima srednjih stručnih škola kao dodatna literatura ili pomoćno nastavno sredstvo, objavilo je Hrvatsko nacionalno vijeće.

»Od ukupno 388 knjiga darovanih školama i našoj djeci koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, 194 knjiga namijenjeno je učenicima medicinskih, arhitektonskih i drvodjeljskih zanimanja. Time će nastava biti znatno obogaćena, jer će učenici i njihovi profesori, uz redovite odobrene udžbenike, moći koristiti i dodatnu literaturu koja uključuje najnovija izdanja koja prate suvremene znanstvene spoznaje iz spomenutih područja. Posebno nam je drago što u ovoj razmjeni bogatstva ne sudjeluju samo djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i njihovi profesori već se, zbog kvalitete i suvremenosti, ovim izdanjima, kako saznajemo, služe i drugi. Važne su nam stoga ovakve donacije i briga naše matične domovine, jer se, osim širenja znanja, širi i svijest o različitosti kao bogatstvu od kojeg samo možemo svi imati koristi«, izjavila je članica Izvršnog odbora

Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje **Margareta Uršal**.

Donaciju su tijekom nekoliko mjeseci prikupljali 32. srednje škole i 4 učenička doma iz Hrvatske. Knjige su uručene srednjoj Medicinskoj školi u Subotici, a bit će i srednjoj Politehničkoj školi u Subotici.

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Margareta Uršal** i asistentica u obrazovanju pri HNV-u **Nataša Stipančević** posjetile su 7. veljače Medicinsku školu u Subotici i uručile vrijednu donaciju stručne literature koju je u ime škole primio v. d. ravnatelj **Miomir Jovanić**.

Riječ je o 26 naslova, odnosno 155 knjiga iz područja medicine koje će biti na raspolaganju učenicima koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku i njihovim profesorima kao pomoćno nastavno sredstvo te svima zainteresiranima.

K. U.

Dug put od fakulteta do karijere

Naći posao nakon završenog fakulteta na našim prostorima nije nimalo lako. Ponekad prođu mjeseci prije no što uspijete pronaći pravu ponudu za vas, a i onda postoji proces kroz koji morate proći, kao što je intervju, čekanje na poziv, prikupljanje odgovarajućih dokumenata, a u nekim slučajevima i obuka. Mladi otprilike znaju za tu činjenicu i sada su već spremni čekati neko vrijeme prije nego što se zaposle u svojoj struci. U međuvremenu, kreće i potraga za honorarnim poslovima, i to često dva, tri ili više part-time poslova kako bi se izdržavali dok čekaju svoju pravu mogućnost i ono čime se doista žele baviti i za što su završili svoje studije. U nekim slučajevima je i dalje moguće baviti se svojim zanimanjem dok se čeka na stabilan posao, kao, na primjer, oni koji su završili Filološki fakultet mogu držati privatne sate jezika na kojem su diplomirali (ukoliko je taj jezik u njihovoj sredini tražen). Međutim, većina se honorarno ne bavi onim što je završila već pronalaze druge poslove i rađaju nove ideje koje mogu unovčiti kako bi imali za kruh.

Do šest mjeseci čekanja

Prema istraživanju sajta za zapošljavanje mladih *startuj.com*, više od polovine mladih očekuje da će pronaći posao do šest mjeseci nakon završetka školovanja, a dvije trećine njih smatra da nije prihvatljivo da dobiju plaću ispod državnog proseka. Čak 38% mladih očekuje da će pronaći posao u periodu od 1 do 3 mjeseca nakon završetka školovanja, dok njih 19% smatra da će na posao morati čekati do pola godine. Preko 15% mladih očekuje da će im za pronalazak posla biti potrebno više od godinu dana po završetku školovanja. *Infostud* navodi da 38% mladih točno zna čime se želi baviti po završetku školovanja, dok više od polovine njih ima ideju, ali nije u potpunosti sigurno. Pozicije na koje mladi najčešće konkuriraju su prodavač, administrativni radnik, komercijalist, telefonski operater i poslovni tajnik. Također, prema *Infostudu*, na trži-

štu rada se dosta traže područja poput marketinga, ekonomije, prodaje i HR-a (ljudski resursi), dok je IT sve traženije područje među mladima zbog uvjeta koje ovo područje nudi.

Ispodprosječna plaća neprihvatljiva

Prema istom istraživanju, čak dvije trećine mladih kaže da im nije prihvatljiva plaća ispod prosjeka u zemlji. Oni koji se bave profitabilnijim zanimanji-

ma, pogotovo IT sektorom, imaju znatno viša očekivanja. Mladi u tom području od poslodavaca očekuju početne plaće između 600 i 700 eura. S druge strane, trećina njih smatra da je prvi posao samo odskočna daska za karijeru, te iz tog razloga navode da plaća na prvom poslu nije bitna i očekuju da će s iskustvom doći i viša zarada.

Istraživanje je pokazalo da mladi imaju pozitivan stav i često su uključeni u sezonske, odnosno honorarne poslove koji im, pored zarade i korisnog provođenja vremena, znače i kao prvi koraci ulaska u poslovni svijet. Pritom, više od polovine ispitanika je istaklo da je honorarni rad dobra opcija za stjecanje radnog iskustva. Što i jest točno, jer ne samo da se za neke pozicije već u startu traži neko određeno radno iskustvo već je to i prilika da se steknu radne navike i dodatno znanje koje bi moglo poslužiti i u budućem stručnom poslu kojim se mladi odluče baviti.

Tomislav Perušić

Dom je tamo gdje je dobro

Nekima selidba u drugu zemlju nije samo preka potreba već i prilika za novi početak, a čini se da generacije današnjih studenata i srednjoškolaca ne gledaju previše optimistično na odlazak u inozemstvo

Praksa iseljavanja stanovništva iz jedne zemlje u druge koje imaju bolje ekonomske uvjete i poslovne prilike, te općenito viši životni standard, nije ništa novo. Čak i u periodu Jugoslavije, na koji se tako nostalgичno gleda, veliki broj ljudi s Balkana radio je u zemljama zapadne Europe. Migracije stanovništva ovog tipa sasvim su relevantan društveni fenomen. S druge strane, sasvim je prirodno za čovjeka da traga za boljim uvjetima. S tim u vezi, ovo nije praksa samo stanovnika jugoistočne Europe – isto vidimo sa stanovnicima Južne Amerike, afričkih zemalja i drugih mjesta koja su još uvijek u razvojnim fazama i koja su suštinski određena nedovršenim tranzicijskim periodima.

Razvoj tehnologije, komunikacija i bolja povezanost sa svijetom uvjetovale su dvije stvari. Prva: bolje prilike za rad od kuće ili s bilo kog mjesta na svijetu, što je mnogima omogućilo da ostanu u svojoj zemlji, a da rade za inozemne kompanije. Druga: bolja i lakša komunikacija omogućila je bolju povezanost i dostupnost informacija. Ukoliko i razmišljate o odlasku u inozemstvo, sada je lakše nego ikad prije doći do informacija o boravku, dokumentaciji i uvjetima. Moguće je čak prijaviti se za posao, pronaći smještaj i organizirati selidbu. Suštinski, ne morate ni posjetiti zemlju u kojoj ćete živjeti prije no što se tamo preselite.

Razlike u mišljenjima

Mnogo sam slušala o tome da članovi moje šire obitelji, prijatelji i poznanici hoće oći »negdje preko«. Ta ideja mi nikada nije bila privlačna. Svjesna sam mogućnosti koje postoje u drugim zemljama, ali trezveno gledajući i informirajući se vijestima na svjetskog planu, svjesna sam da ono što možete postići kao migrant (što ljudi koji se sele zarad posla i bilo kog drugog razloga nesumnjivo jesu, iako se ovaj termin posljednjih godina koristi na Balkanu u negativnom kontekstu) nije baš mnogo. Slušajući o tome kako ljudi napuštaju nastavničke pozicije da bi radili na održavanju lokala ili zgrada (poštujući sve aspekte poštenog ljudskog rada, ipak ne može se ne primijetiti razlika u ove dvije profesije i koliko je pad

drastičan) razočarava me da netko pristaje na takvo što i pitam se je li novac toliko presudan.

Mislila sam da sam dosta usamljena u ovoj misli, ali ispostavlja se da moja generacija na ekonomske migracije gleda s manje entuzijazma nego nešto starije i naši roditelji. Dojam je, doduše subjektivan, da bi se mladi u svojim domovinama radije bavili prilikama koje su im dane, tražili prilike za rad od kuće ili stvarali vlastite prilike. Nema nostalgичne, patriotske patetike, već samo želje za pripadanjem i pristupom u kome si tretiran kao da si dio nečega, a ne kao uljez, stranac, nepoznat čovjek koji traži za sebe nešto što na drugom mjestu nije uspio pronaći. Sigurna sam da nekima selidba u drugu zemlju nije samo prijevika potreba već i prilika za novi početak, ali čini se da generacije današnjih studenata i srednjoškolaca ipak manje optimistično gledaju na odlazak u inozemstvo.

Anketa

Što mladi misle o ovoj temi rekli su za *Kužiš?!*

Tamara Jovanović (20), Ruma: »Smatram da svatko od nas treba imati pravo na izbor o tome želi li

raditi u inozemstvu ili u Srbiji. Ne samo zbog boljih uvjeta života, već šanse za pronalazak posla ili veće plaće. Ne smatram da postoji išta loše u želji da se ode iz zemlje. Štoviše, i sama bih to voljela jednog dana to učiniti. Raditi negdje daleko, upoznati neku novu kulturu. To je jedan od načina na koji možemo proširiti svoje vidike. Ovaj život je prekratak da bi se cijeli proveo na jednom mjestu. To putšestvije ne mora odmah započeti selidbom, već na primjer može započeti i odlaskom na razmjenu ili postdiplomske studije, kao i privremeni rad. Treba prvo nešto probati, vidjeti sve opcije pred nama i tek onda donijeti neku važniju odluku. Postoje mišljenja da se oni koji odlaze, odriču svoje kulture, ali ne bih se složila s tim. Svi u sebi, pa i nesvjesno, nosimo dijelice mjesta s kog poćemo i to je nešto što nam nitko ne može oduzeti.

Ena Bertok (22), Srijemska Mitrovica: »Imala sam priliku provesti godinu dana, između srednje škole i fakulteta, u inozemstvu s obitelji. Oni su ostali tamo i poslije, ali ja više nisam mogla. Najveći problem

koji sam imala jest da nikako nisam mogla kod sebe stvoriti osjećaj da tamo pripadam. Malta je mjesto gdje je vrlo malo izvornog stanovništva, mnogo je stranaca ali i ljudi s Balkana. No, i dalje sam imala osjećaj kao da tu ne pripadam. Bilo mi je teško priviknuti se na činjenicu da mi je sve strano i da zapravo nemam kamo oći i komu se obratiti. Ipak, to je bilo dobro iskustvo jer sam tada mnogo upoznala sebe, vidjela drugu kulturu i spoznala kako izgleda oći negdje, raditi, zarađivati i biti stranac, došljak. Da su na Malti uvjeti bolji – zaista jesu. Ipak, iz mog iskustva nikakva dodatna materijalna sigurnost ne može vam doprinijeti da se osjetite bolje. Sigurna sam da postoje ljudi koji bi dali sve za jednu takvu priliku, ali moj stav je da bolji uvjeti nisu vrijedni odricanja od obitelji, prijatelja i svijeta kakvog znam.

Ivana Mihić (25), Novi Sad: »Veliki problem s idejom iseljavanja iz Srbije ili općenito s Balkana u druge europske zemlje jest idealizacija koja je kod naših naroda posebno prisutna. Čini mi se da imamo isuviše nerealnu sliku tih drugih zemalja – korupcija, rupe u sustavu i manjkavosti postoje i tamo, samo što ih nismo svjesni, ne znamo ih u dušu kao što znamo probleme svoje svakodnevice. Moguće je, naravno, ignorirati ih, ali da li onda zaista živite u toj državi, je li vas briga ili ste samo na odrećeni period tamo da biste zaradili novac? Svjesna sam da je taj put nekim jedini izbor, ali nisam sigurna da je to smisao života. Također, ono što mislim da mnogi zanemaruju jest činjenica da iako su prihodi veći i rashodi su isto značajno veći. Ne postoji idealan sustav. Odlučujući se da odete negdje kao stranac bit ćete osućeni na podrećenost i zasigurno većini (naravno da postoje izuzeci, ali u manjoj meri) bit će pružene limitirane mogućnosti s obzirom na migrantski status. Ukoliko bismo se oslobodili ideje da je tamo negdje mnogo bolje i fokusirali se da nam život, makar na nivou vlastitog i obiteljskog života bude bolji – i ovo mjesto gdje smo sada bi bilo bolje.

Andrea I. Darabašić

Dobro došli u Gimnaziju!

Već tri i pol mjeseca idem u Gimnaziju, pa su mi se određeni dojmovi o njoj oblikovali. Kraj je prvog polugodišta, česti su kontrolni, ispiti, moram priznati – teško je.

Prije početka školske godine radovala sam se novom početku, novoj školi, prijateljima... Radovala sam se svemu, ali me plašila jedna stvar, a to je mnogo učenja. Razgovarala sam s gimnazijalcima i sa starijima koji su je odavno završili. Mogu iskreno reći, svi su u vezi sa zahtjevnošću gimnazije bili u pravu. Moja se svakodnevica promijenila baš zbog toga. Prije sam imala slobodnog vremena za dovoljno odmora, a sada je drugačije: ako želimo dobre ocjene i uspjeh, nema odmora. Čini mi se da će mi kroz sve četiri godine u Gimnaziji biti teško, ali će mi prvi razred sigurno ostati u sjećanju kao najteži. Tek smo krenuli stvarati nove radne navike, još uvijek »učimo učiti«. Mnogi govore kako je gimnazija nadgradnja osnovne škole. Gotovo sve predmete koje sada učim imala sam i u osnovnoj, no ovdje se traži više. Pojedini profesori rade potpuno drugačije od učitelja u osnovnoj školi. Polako uviđam da se u Gimnaziji svaki predmet mora podjednako učiti, svi su u tom smislu gotovo ravnopravni. Nije, dakako, baš sve tako strašno. Uz mnogo rada tu su i dobre ocjene, ali smo zato svi smanjili izvannastavne aktivnosti. U razredu nas je malo, što mi se čak sviđa; svi se dobro slažemo i tu nemam nikakve zamjerke. Čak i kad imamo dan s više kontrolnih, nešto me i dalje vuče da dođem sretna u školu. Osim društva još me nešto u Gimnaziji čini sretnom. Profesori nas osim o svom predmetu poučavaju i o mnogim drugim stvarima iz života.

Sada već shvaćam što to znači biti gimnazijalka i, kako neki kažu, »nemati život zbog gimnazije«. Sve mi je teško i naporno, ali mi je u isto vrijeme i drago što je pohađam jer sam sigurna da ću iz ove škole izići zadovoljna i s odličnim znanjem. Gimnaziju »Svetozar Marković« preporučila bih svim osmašima koji još ne znaju čime bi se htjeli baviti jer će se ovdje pronaći.

Barbara Piuković, 1. f, Gimnazija Svetozar Marković, Subotica

Otisak

Hladna kišna večer. Prijatelji i ja okupili smo se doma kod Mirte.

Mirta i ja sjedile smo za stolom dok je Petar tražio limenke pive u hladnjaku. Kad ih je našao, jednu je bacio Aleksi, koji je ležao na svojoj ugaonoj garnituri gledajući »The Conjuring«, a ubrzo mu se pridržio i Petar, legavši do njega. Zbog jakog vjetera i grmljavine nestalo je struje. Petar je rekao kako bi bilo zanimljivo istražiti napuštenu bolnicu koja se nalazila nekoliko ulica od nas. Mirti i meni ta se ideja nije svidjela, ali se Aleksa, kao i uvijek, složio s Petrom, pa nismo imale izbora. Aleksa i Petar uzeli su lampe, a Mirta i ja neke štapove iz dvorišta. Na putu do bolnice kiša je postajala sve jača i jača, a počelo je i sijevati. Sve je bilo u redu dok nismo ugledali bolnicu.

Prizor je bio zastrašujući. Prozori su bili slomljeni, stakla je bilo na sve strane, ali smo mi ipak ušli unutra. Bilo je mračno i hladno, zvižduk vjetera koji se probijao u zgradu samo je pogoršavao situaciju. Hodnik je bio dugačak, a s lijeve strane nalazila su se troja vrata. Aleksa je gurnuo prva i provirio unutra. U toj prostoriji nalazili su se poslagani dječji krevetići jedan do drugog. Zidovi su bili bijeli, ali puni prašine, velikih i malih mrlja te, što je odmah u svima ostavilo neku nelagodu – otisci dječjih dlanova u raznim bojama. Petru su oni bili zanimljivi i pokušao je naći veličinu dlana poput svoga. Za to vrijeme Aleksa, Mirta i ja ušli smo u prostoriju do dječje. Ugledali smo nekoliko stolova na kojima su se nalazile razne bočice s lijekovima i odmah do njih igle s kojih je kapala krv. Naše zaprepaštenje načas je prekinuo Petar pozvavši nas u dječju sobu da vidimo što je našao. Na zidu je bio tamnocrveni otisak boje nalik krvi.

Uto se s jednog kata bolnice začu plač. Zvučao je poput onoga tek rođene bebe. Petar, Aleksa i ja uhvatili smo se za ruke, a strah nas je potpuno obuzeo kad smo shvatili da Mirtinih ruku nema. Zbunjeno i uplašeno pogledala sam oko sebe, ali od nje ni traga ni glasa. »Nema Mirta!« viknula sam. Petar i Aleksa shvatili su da si-

tuacija postaje ozbiljnija i pokušali smo izaći van, ali na našu nesreću vrata su bila zaključana. Aleksa je pokušao pozvati policiju, ali nije bilo signala. Petar je krenuo prema stubama na drugi kat, no čim ih je osvijetlio, ugledao je krv, koja je tekla niz stube, i Mirtinu naušnicu na stepeniku. Polako se počeo penjati kad je gore nešto lupilo. Čuli smo korake koji su bili teški i glasni. Aleksa i ja išli smo jedno uz drugo jer se nismo htjeli razdvojiti. Dobila sam napad panike, suze su mi tekle niz obraze i cijela sam se tresla. Polako i oprezno išli smo niz jeziivi hodnik.

Ugledala sam vrata na kojima je pisalo »Psihološka ordinacija«. Mislili smo kako je dobra ideja sakriti se unutra, ali čim je Aleksa uhvatio bravu, vrata su se otvorila. Iza njih stajao je visoki, krupan čovjek s krvavom palicom u koju su bili zabodeni klinčići. Vrisnuli smo istog trenutka i počeli bježati. Utrčali smo u neku mračnu prostoriju i sakrili se u prvi ormarić koji smo napipali. Oboje smo bili zadihani od trčanja. Paljenje lampe, koju smo ondje pronašli, samo nam je priuštilo novi šokantan prizor: Aleksa je do nas ugledao mrtvo tijelo djeteta. Bilo je u potpunosti hladno. Sada je i Aleksa bio van sebe. Čuli smo korake koji su bili slični koracima čovjeka sa palicom. Netko je pokušavao otvoriti vrata ormara, ali nije uspijevao. Izvana se čulo mumljanje, pa sam šutnula vrata nogom kako bih vidjela tko je to. To je bila Mirta. Brzo smo joj napravili mjesta i uvukli je u ormar. Imala je traku preko usta i ruke vezane konopcem, glava joj je bila raskrvavljena i modra od udarca. Skinuvši joj poveze, snažno sam je zagrlila: »Odsad se više ne razdvajamo!«

Aleksi je zazvonio mobitel. Skriveni broj, nije se javio. Ipak, to je bio znak da smo se našli na mjestu na kojem postoji signal, i Aleksa je pozvao policiju istog trena. Veza nije bila najbolja, Aleksa je pričao velikom brzinom, ali vrata ormara su se otvorila i ovaj put bila je to avet koje smo se pribojavali. Počeli smo vrištati, ali to čovjeka s palicom nije nimalo omelo.

Probudili smo se vezani za stolice. Činilo mi se da je proteklo nekoliko minuta. Nalazili smo se u prostoriji gdje su s plafona visile lutke beba obješenih za glavu. Psihopat se počeo smijati i govoriti kako se nikada nećemo spasiti i kako ćemo završiti poput ovih lutaka. Zgrabio je injekciju i počeo ubrizgavati lijek iz bočice. Čula sam teško disanje svih nas. S punom injekcijom stao je ispred nas i ubrizgao tekućinu sebi u vene. Prišao mi je i govorio kako će me samo malo bocnuti i kako neću ništa ni osjetiti. Približio mi se toliko da sam jasno vidjela crvene oči, kapilare i proširene zjenice, zbog kojih se boja očiju gotovo nije ni vidjela. Rastrgao mi je rukav majice kako bi pronašao venu, ali toga trenutka

u prostoriju je uletjela policija s cijelim naoružanjem i svi pištolji bili su upereni u njega. Ugledavši ih, psihopat se sklonio od mene i lijek ponovno ubrizgao sebi, u drugu venu. Pao je na koljena i luđački se počeo smijati. Vezali su mu ruke lisicama i istog izveli ga iz zgrade. Mirta je odmah prevezena na šivanje i analizu krvi.

Nakon tjedan dana, dok je istraga cijelog slučaja još bila u tijeku, došao nam je Petar s nevjerojatnom informacijom. Uvidjevši da je stvar bila ipak izmakla kontroli, priznao je, zasad samo nama, da je ovo zapravo trebala biti obična šala i da je dečko koji bio vezan za stolicu s nama zapravo njegov prijatelj. On je namjestio one šarene otiske dlanova na zidu dječje sobe i pustio dječji plač. Najviše je ljut i izbezumljen bio Aleksa, njegov vjerni »obožavatelj«, možda više zbog činjenice da ga je isključio iz tog prvorazrednog *pranka* nego zbog nekoliko sati smrtnog straha koje nam je svima priuštio (a Mirti i nekoliko šavova).

Uskoro su se naše strasti smirile, neki već počeli i hvaliti Petra kao vrhunskog zabavljača, a policijska istraga utonula u ono standardno odugovlačenje, škrte izjave načelnika i »nastavak prikupljanja dokaza«, koji su s vremenom otopili interes javnosti za slučaj. Tko bi se, ustalom, mjesecima bavio s nekoliko zaplašanih klinaca. Ipak, saznanje da je sve one večeri, u onoj bolnici bila podvala iz nekog me razloga nije umirivalo, neki mi je nemir stalno vraćao one otiske dječjih dlanova. Zaklela bih se, naime, da je otisak crvene boje, koja je podsjećala na krv, bio drugačiji od ostalih, i svjež, tek nanesen, a među bojama koje je Petar za ovu podvalu pripremio, to je sigurno, crvene nije bilo.

– »Zveknuo te poprilično«, prokomentirao je Petar zamišljeno i pomalo odsutno, »za to nije bilo potrebe.« Mirta nije ništa rekla, nego kao da je očekivala njegovo objašnjenje. »A crvenu boju nisam...«

– »Pusti, nemoj«, prekine ga konačno Mirta. »Zasad nitko ništa ne zna, ni policija ni starci, i samo da sve prođe.«

– »Da«, izusti Petar, tiho, i sa zamišljenim pogledom kakav bi imao u onim rijetkim situacijama kada mu se činilo da je on, postavljač zamki, upao u jednu.

Doris Buljovčić, 2. f, Gimnazija Svetozar Marković, Subotica

The Black Room

Snaga glazbe

Glazba, ta divna i krasna stvar. Na sto načina gleda kako da popravi dan, uljepša večer, raspasa ili razbukta tugu, uveća ili umanjuje radost, olakša bijedu ili je prihvati. Uhvati te da te ne pusti, baci te da te »razvali«, nasloni da te odmori, uspava da te umiri. Kakve li moći! Ali, kao i svaka druga stvar, može se koristiti i za dobro i za loše. Pa tko ne misli lako može pasti.

Sjećam se tijekom ljeta, bilo bi mi dosta i sunca i svega. Znao bih pred kraj dana uključiti *Dvanaest razbojnika* klape *Trogir*. Ubaciti se uz duboki bas u polumelankolično stanje gdje nit' je žalost nit' veselje a opet je dobro. S druge strane, svi znamo da to nikad ne bi prošlo na druženju. Malo živosti ipak pristaje. Ili na kakvoj utakmici: ne znam koliko bi prošla jedna pjesma okteta *Dalmacijacementa*. Ali nešto ritmično? To može. I to je s razlogom.

Kavane i klubovi

Mislim da se vidi kuda idem s ovim. Uzmimo jedan odlazak u kavanu ili klub: kakva se glazba svira tamo? Često su to pjesme usko povezane s pićem, ritmom ili gađaju na teške emocije što zahtijeva da hridi u duši, razgolićene pjesmom, budu osute valom – valom pića. Postoji vrijeme kada je to prikladno. Napose, piti (u primjerenim količinama) nije grijeh. Međutim, tko se može hvaliti čistim nakanama u klubu?

U klubu svira što može potaknuti na bolji posao kluba – prodaju pića. U trgovinama svira ono što može potaknuti bolju prodaju robe. U ratu svira ono što može potaknuti na borbu. U miru svira ono što može potaknuti na veselje. U tuzi svira ono što je prigodno tuzi koja vlada. A što svira da nas potakne na dobro?

Manipuliranje glazbom

Moderna glazba pak s druge strane, puna ogavnosti, nastranosti i bludnosti (ne uvijek, ali često) ne može potaknuti nikoga ni na kakvo dobro i hvale vrijedno ponašanje, a kamoli razmišljanje. Osim ako se razmatra koliko je stanje očajno. Prema tome, nije loše zapitati se jednu stvar: ako glazbom možemo utjecati na svoje ponašanje i razmišljanje, utječu li drugi glazbom na nas? O da, svakako. Dopuštamo li mi sami da se takvo što dogodi? Često, što svjesno, što nesvjesno.

Žao mi je što nemam vremena ovo dublje analizirati, malo stručnije. Za sada ćete se morati zadovo-

ljiti ovim nadasve romantičarskim tekstom, a doći će i vrijeme, ako Bog da, pozabaviti se i malo teorijskim dijelom.

Sokrat je, ako se dobro sjećam, govorio o cenzuri glazbe. Ako glazba može utjecati na ljudske emocije u velikoj mjeri, nema razloga da netko to ne iskoristi i stvori u narodu ozračje bune. Ili suprotno, sjetimo se samo partizanskih propagandnih pjesama. Danas možda političke opcije nisu maštovite. Zapravo ne možda, nego izgleda ne znaju osmisлити dobre pjesme koje bi ponukale narod prikloniti se idejama koje možda drže, ali nisu sigurni u opciju. Ili suprotno, ako jesu, da se učvrste u svojoj odluci. Čini mi se nekad da se takve pjesme više ne mogu ni napisati jer je glazbena kultura postala sve osim kulture (s obzirom na to što se promovira).

Koral kao preporuka

No, usprkos svemu, ipak postoji i glazba koja počinje na dobro. Danas se ne može nigdje čuti osim ako je se ne traži, a to je glazba koja isključivo djeluje na razum i uzdiže dušu, mjesto da je predaje ritmu – koralu. Znam, znam, reći će ljudi, ti nisi normalan! I to stoji vjerojatno, no također stoji činjenica da je gregorijanski koral svakako nešto sasvim drukčije. Nešto što odgovara čovjeku kao razumnom biću s duševnim sposobnostima da se uzdigne iznad tjelesnog – prema onome što nadvisuje tjelesno, prema onome što nije omeđeno ni prostorom ni vremenom (ni prostor-vremenom ako želite fizikalno reći). To nije puko pjevanje, to je molitva. To je ono za što Sveti Augustin kaže: »Tko pjeva, duplo moli.«

Teško da se ovo može danas shvatiti, osim ako osoba želi shvatiti. Osim ako osoba traži i kuca (Mt 7,7) na vrata kuće koja krije blago kakvog nema u svijetu – čistu Istinu, pravi Put i jedini Život (Iv 14,6) u kojemu živimo, mičemo se i jesmo (Dj 17,28).

Ivan Čavrgov

»Godine novog preporoda«: 175 godina od rođenja Lazara Mamužića (1847. – 1916.)

Sin stare, utemeljitelj nove Subotice

U skoro se navršava 175 godina od rođenja **Lazara Mamužića**, odvjetnika i gradonačelnika Subotice u razdoblju od 1884. do 1902. godine. Rođen je 1. ožujka 1847. u Subotici od dobrostojećih roditelja, **Paje Mamužića** i **Kolete**, rođ. **Malagurski**. Vukao je podrijetlo od **Josipa Mamužića**, subotičkog gradonačelnika (1772. – 1779.), preciznije od Josipovog sina **Matije**. Osnovnu i srednju školu završio je u Subotici, a Pravni fakultet u Budimpešti, gdje je stekao odvjetničku diplomu 1876. Veljače iste godine je započeo odvjetničku praksu u Subotici. Prije toga služio je godinu dana kao dobrovoljac u 69. zagrebačkoj pukovniji. Sudjelovao je u okupaciji Bosne 1878. kao časnik 87. gospičke bojne (bataljona) i za svoje zasluge odlikovan je vojnom medaljom.

Saborski zastupnik

Njegov odvjetnički ured je brzo procvjetao, a popularnost mu je stalno rasla. Međutim, pravi uspon je zabilježio kada su se njegov rođak **Ago Mamužić** i on povezali s hrvatskim prvacima u Subotici, inspirirani govorima **Boze Šarčevića** protiv gradonačelnika **Ivana Mukića**. Na valu ovih gibanja utemeljena je 1879. Pučka kasina, prva udruga bunjevačkih Hrvata u ovom gradu.

Na parlamentarnim izborima 1881. Lazo je izabran, uz zalaganje kasindžija, u prvom subotičkom krugu i do 1.

lipnja 1884. bio član ugarskog Sabora. U Saboru je pokrenuo ideju o realizaciji poštanske štedionice.

Gradonačelnik

Međutim, Lazina prava politička karijera je započela 1884. godine. Na gradskim izborima 31. listopada 1884. izabran je umjesto Ivana Mukića i ostao na tom položaju do suspenzije lipnja 1902., nakon čega ga je zamijenio **Miško Prčić**. Suvremenici ga pamte kao izuzetno obrazovanog čovjeka otvorenog za nove ideje. Putovao je po Francuskoj, Italiji, Engleskoj i drugim europskim zemljama, gdje se upoznao s najnovijim postignućima na polju arhitekture. Iako je bio sin stare Subotice, svojim snažnim rukama i otvorenošću udario je temelje nove Subotice.

Zadužio je grad brojnim modernim građevinama. Po njegovom planu asfaltirane su i popločane najprometnije ulice i raskrižja. Podignuti su cijeli blokovi zgrada privatnih i javnih službi, klaonica, bolnica, blok zgrada na Trgu žrtava fašizma, ispred željezničkog kolodvora, na glavnoj ulici, uboški dom, više crkava i kapela i hotela.

Bio je predodređen da postane vođa masa. Da je rođen u Italiji prije 300 godina, bio bi knez grada, piše jedan mađarski list.

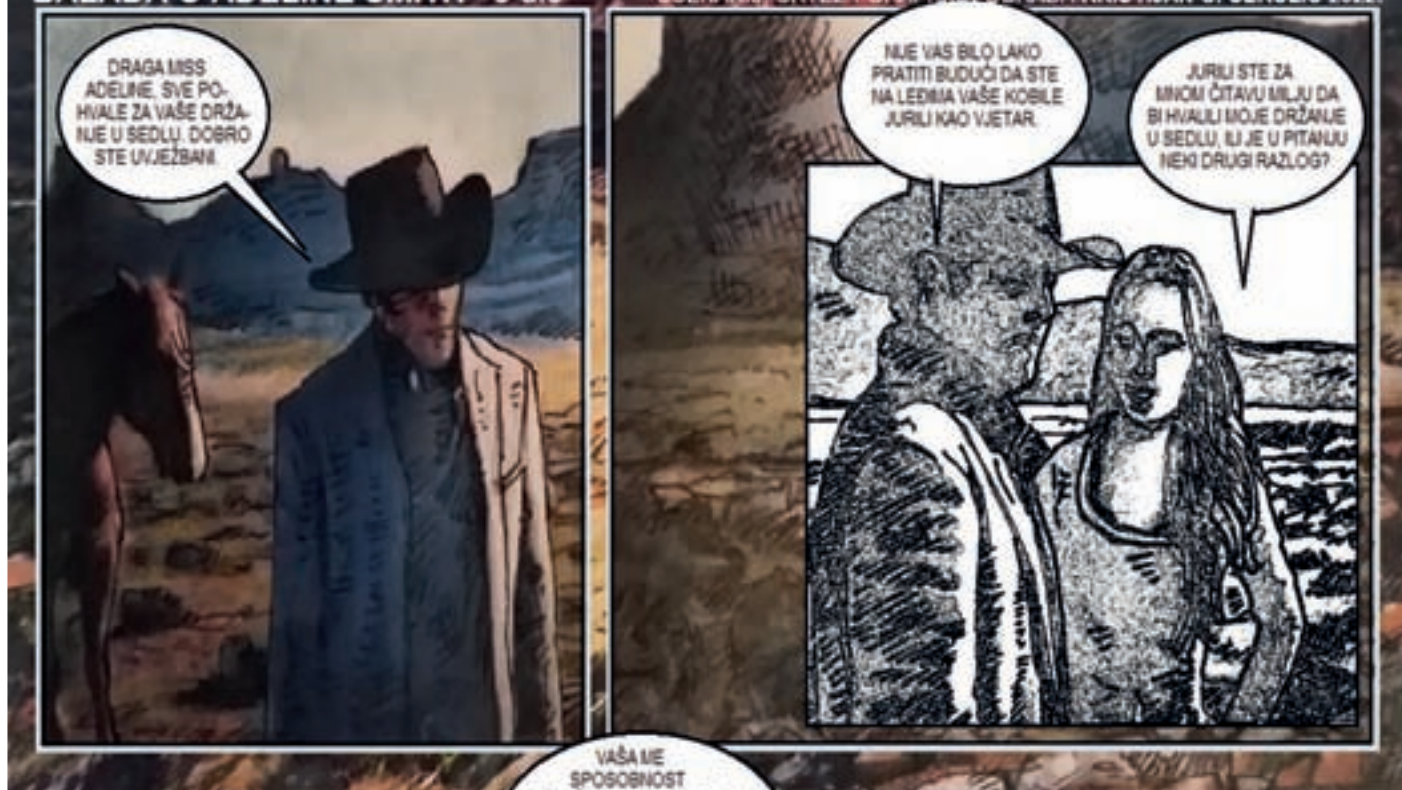
O školstvu Bunjevaca

Godine 1874. izdao je knjigu na mađarskom u kojoj je sabrao svoje članke o školskom pitanju Bunjevaca objavljene u tisku (*»Bácskai híradó és a bunyevác elemi tanügy«*). Tu, između ostaloga, piše: »Ministarstvo, kada je dalo Subotici učiteljsku školu, trebalo je znati da ovdje živi daleko veći broj bunjevačkih nego mađarskih gradjana pa i onda, ako se na svakog Bunjevca računa po pet mađarskih lica, da u Subotici ima 30.000 takvih Bunjevaca, koji ni riječ ne znaju mađarski. Ipak se nisu starali o tome, da se u zavodu uči i bunjevački jezik. U čitavom zavodu među nastavnicima, koji će našu djecu učiti o našem trošku, jedva nalazimo jednu Bunjevku, tako ćemo postići da će našu djecu učiti tuđinci. Kad bi Bunjevci imali prave prijatelje, onda ne bi došlo do ovakve bijede. Koji su se do sada izdavali za prijatelje Bunjevaca oni su samo sisali krv naroda, ostavili su ih u neznanju da bi zatim konačno izumrli«.

Vladimir Nimčević

All Rights Reserved by Author@Kristijan C. Sekulic 2022.

f. d. Sekulic

Obzori pjesničkih otisnuća

U nakladi Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ* iz Subotice, kao 24-ta u ediciji *Suvremena poezija*, nedavno je objavljena knjiga pjesama *Zaveslaj u kraj* književni prvijenac **Marije Brzić** iz Surčina. Knjiga sadržava 41 pjesmu svrstanu u pet tematskih cjelina – *Duljina momenta*, *Na vihoru nostalgije*, *Posljednji pozdrav*, *Ljetopis jednog srca* i *Kraj rata*.

Urednik knjige je **Dragan Muharem**. Kako u pogovoru navodi, pjesnikinja svojim stihovima podastire bogati dinamizam vlastita duha. Ističe i kako su pjesme, općenito gledano, zasnovane na ozračju; autoricu ne zanimaju toliko satira, ironija, društveni aktivizam, uključenost, odašiljanje određenih poruka, već ponajprije nutarnji svijet vlastitih dojmova i uspomena.

»Premda potaknuta izvanjskim doživljajnostima – ljubav, život, vrijeme i prolaznost, različita mjesta, osobe... – ne iscrpljuje se tek u pukom pretakanju iskustava u riječi, u prepričavanju, čavrljanju; ona ponire u dubinu, tkâ misao onkraj izrecivoga, dopuštajući čitatelju introspekciju ogoljene nutrine. Svoje zapise oblikuje u stilu vlastitoga intimnog dnevnika«, navodi Muharem.

Uroniti u stihove

Kako dodaje, Brzić u svome pjesničkom iskazu naginje radije k introverziji.

»Ako i otvara, ona ostavlja tek odškrinutim; namjerniku nema druge nego se polagano provući u njezin svijet, pokatkad s nemalim trudom. 'Uska vrata' (usp. Mt 7,13) odvajkada su piktogram katarze, oslobađanja nakupina bremenitosti kako bi provre la esencija jastva i zbilje. U takvom nagnuću duha ne potrebuje ekscentričnih ili elitnih ekspresija, već svoju poetiku potkrjepljuje proživljenim iskustvom i činjenicom da ima što reći mjesto da se samo pretvara kako govori. To ovu poeziju čini pomalo i meditativnom; potrebno je doista uroniti u neke stihove kako bi se doprlo do njihova značenja, jer pojedine riječi, slike i metafore isključivo su autoričina intimna referenca. Zato, nemojte joj zamjeriti ukoliko se negdje ne budete lako smjestili«, bilježi Muharem.

Brzić kontinuirano istražuje, promatra, svoja tra ganja pretače u riječi te istim nagoni čitatelja da joj stupi u trag uskim usjecima koje ostavlja svojim tanahnim zaveslajima.

»Ne bi začudilo da ono što mi naziremo tek mreškanjem, njoj to biva silovitim valovljem. Nesumnjivo se u toj egzistencijalnoj virovitosti rađa želja i potreba za uporištem, usidrenjem. Marija je to pronašla u svom pjesništvu«, zaključuje Muharem.

Knjiga je tiskana potporom Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama.

O autorici

Marija Brzić rođena je 1994. u Kotoru. Završila je Zemunsku gimnaziju i muzičku školu *Kosta Manojlović* u Zemunu. Diplomirana je fizikokemičarka.

Poeziju piše od djetinjstva i često objavljuje na svom wordpress blogu. Njezinih deset pjesama uvršteno je u zbirku *Srijemska rapsodija* u izdanju Literarne sekcije Hrvatske čitaonice *Fischer*. Pjesme su joj objavljivane i u časopisima *Nova riječ* i *Juhorsko oko*. Nastupala je u okviru poetskih večeri *Totalno Argh* i *Poezin* 2017. i 2021. godine. Pisala je za elektronički časopis *Lifehacker.rs*. Nastupala je na manifestaciji *Kod Marula* u Puli kao dio programa *Hrvatska pjesnička mladost Vojvodine*.

Živi u Surčinu gdje sudjeluje u radu i aktivnostima Hrvatske čitaonice *Fischer* s kojom redovito nastupa.

K. U.

Knjiga se po cijeni od 400 dinara može kupiti u uredu NIU *Hrvatska riječ* (Trg cara Jovana Nenada 15/II) i u knjižari *Danilo Kiš* u Subotici.

Alternativni rock duo

19

U ovom broju razgovaramo s **Nemanjom Velimirovićem**, jednom polovinom novosadskog sastava Short Reports. Kao i Grizete ili The Bad Week (o kojima smo već pisali), Short Reports su dio novog vala bendova koji su se pojavili na novosadskoj sceni i svi oni apsolutno »rasturaju«, ali su svi i različiti i nude nešto drugačije. Short Reports su jedan uzbudljiv, pravi rock and roll doživljaj i toplo preporučujem da ih slušate uživo prvom prilikom, a do tada u razgovoru koji slijedi saznajte više o bendu.

KUŽIŠ?!: Tko su Short Reports?

Short Reports su **Nikolette** (bubnjevi) i **Nemanja** (gitara), jedan par iz Novog Sada koji je riješio svoje slobodno vrijeme trošiti na glazbu i umjetnost općenito. A zapravo je sve krenulo od pohanik tikića.

KUŽIŠ?!: Koliko dugo svirate zajedno i kako ste se okupili?

Zajedno sviramo oko dvije i pol godine, a upoznali smo se u *Fridi*, lokalnom kafiću u Novom Sadu. Naše zajedničko vrijeme krenulo je kao stihijaska zavjera protiv tadašnjih veza i pretvorilo se u analizu i samokritiku. Tada se pojavila potreba za formiranjem benda kao filtera onoga o čemu razmišljamo i onoga što nas nervira ili raduje.

KUŽIŠ?!: Što sviraju Short Reports?

Autorsku muziku. Alternativni rock, na primjer.

KUŽIŠ?!: Navedite pet albuma koji vas inspiriraju?

Uh, samo pet...ok: Nirvana – *Bleach*, Thee Oh Sees – *Carrion Crawler*, Placebo – *Without You I'm Nothing*, Biffy Clyro – *Puzzle*, Duran Duran – *Rio*.

KUŽIŠ?!: Nedavno ste izbacili i singl *Standoff* koji prati i video spot, recite nam nešto više o tome i kada možemo očekivati album?

To je treći singl, a prvi album *Cats VS Dogs* je na svim digitalnim servisima od studenoga prošle godine. Fizički, album se može nabaviti na našim koncertima, kao i ostali merch. *Standoff* je pjesma koja oslikava obračun sa samima sobom i između dvije osobe, a kao i kod većine naših pjesama, tekstualno dodiruje neugodne teme o kojima ljudi rijetko razgovaraju. Spot je komplementaran tome, ali i po prilici kontradiktoran samom smislu pjesme.

KUŽIŠ?!: Kad i gdje vas možemo čuti uživo u skorijoj budućnosti?

Lokacije i datumi su sljedeći: *Klub OWL*, Novi Sad, subota 19. veljače; *Esch* – Remix Festival u Luksemburgu 26. veljače i Zagreb, KC Mesnička 10. ožujka.

Ivan Benčik

»Escape from Tarkov«

Escape from Tarkov igrica je koja ne ostavlja ravnodušnim ni najokorelije first person shooter gamere! Ukoliko želite lavinu uzbuđenja, ujedno i neuroze, preskakanje srca, preporučam da pročitate ovaj tekst i odlučite jeste li dorasli onome što je potrebno da bi se ova igrica igrala! Ovu igricu razvija kompanija *Battlestate Games* iz Rusije, ideja je potekla od čovjeka koji se zove **Nikita Buyanov**, a zatvorena BETA verzija je lansirana u lipnju 2017. godine. Od tada, igrica je prošla kroz mnoštvo promjena putem nebrojenih patcheva, updatea i time se polako svih ovih godina kreće ka stvaranju finalne verzije.

Rat privatnih vojnika

Cijela radnja igrice smještena je u izmišljenu Norvinsk regiju gdje se odvija rat između dvije privatne vojne kompanije pod imenom BEAR (Battle Encounter Assault Regiment – ruska kompanija) i USEC (United Security – američka kompanija). Postoji također i jedna frakcija koja se zove »Scav« ili Scavenger, osobe koje ne pripadaju nikome, samo uđu s random oružjem, pokušavaju opljačkati što više stvari, pritom uglavnom izbjegavaju sukob. Scav može biti bot ili pravi player, a razlikuju se dosta po načinu kretanja kroz mapu, što iskusnom igraču ne predstavlja problem prilikom identifikacije. Da biste ušli u partiju, morate se ranije odlučiti koju frakciju ćete igrati, budući da početno oružje koje dobijate ovisi o tome radite li za ruske ili američke privatnike. Ulaskom u partiju započinjete borbu da se uspješno evakuirate s mape (zato se i zove *Escape from Tarkov*), a na tom putu vas ometaju svi ostali playeri, budući da je svima cilj ubiti što više neprijatelja, pokupiti njihovu opremu, ostale stvarčice koje su potrebne za razne misije koje usput rješavate i naravno osvojiti što više experience pointsa kako biste što ranije otišli za level gore i otključali razne iteme.

Simulator preživljavanja

Ono što ovu igricu razdvaja od ostalih FPS igrica je to što, ukoliko stradate, netko pokupi vašu opremu, vi je više nikada nećete vidjeti jer je odnešena. Što znači, svaki put morate kupovati novo oružje, kupiti razne nastavke koji donose poboljšanja u vašem učinku, pancire, kacige, torbe, pribore za prvu pomoć, itd... U drugim igricama samo uradite respawn, u *Tarkovu* respawn ne postoji. Igrica inače spada u

hiperrealistične, budući da ima izuzetno složen sustav brojenja štete koju činite drugima i sami sebi. Neki čak nazivaju ovu igricu simulatorom preživljavanja u zaraćenom području budući da tijekom vašeg prolaska kroz mapu morate jesti da biste održavali energiju, piti razna moguća pića koja ćete skupa s hranom naći skrivene po nekim budžacima ili iz torbe protivnika koju ste opljačkali. Ukoliko ne jedete i ne pijete, vaš karakter će doživjeti dehidraciju, drhtat će jer nema energije, neće moći pravilno nišani jer će mu biti pomućen vid, itd... Također, ukoliko ste ranjeni, vaš HP se neće samostalno regenerirati; morate imati razne vrste pribora prve pomoći koji tretiraju različite povrede. Kao primjer, ukoliko slomite nogu, a nemate fiksator prijeloma, vaš karakter će jaukati tijekom hoda, neće moći trčati, a ponekad je trčanje jedino što vas može spasiti. Upravo zbog ovakve kompleksnosti, gomilu stvari koje ovdje u ovom tekstu neću moći ni nabrojati jer bi mi bilo potrebno deset stranica teksta, ovu igricu nazivaju i PTSP (posttraumatski stresni poremećaj) simulatorom jer ljudi koji se previše užive u karakter, doista imaju osjećaj kao da su pravi vojnici. Kako napredujete u osobnim nivoima, otključavate razna naoružanja, opremu koja vam može spasiti život u partiji, brže radite reload oružja, itd... U partiju možete ući sa svojim frendovima i time olakšati sebi život budući da imate ekipu s kojom se probijate kroz divljinu. Ukoliko ste sami, time vaše šanse za preživljavanje rapidno opadaju.

Uz sve ovo što sam napisao, sigurno se pitate zašto itko igra ovu igricu? Razlog je to što je ova igrica izuzetno zarazna i jednostavno vas natjera da provodite sate pokušavajući usavršiti svoj stil igre budući da ovdje ne možete kao u *Battlefieldu* samo izletjeti i pucati, to se nikad ne završi dobro u *Tarkovu*. Stoga, ukoliko se odlučite na ovu igricu, informirajte se prvo putem Twitcha, Youtubea i ostalih foruma da biste vidjeli želite li doista igrati ovu igricu.

Ivan Ušumović

Pravo vrijeme za EKSPERIMENTIRANJE

Konačno izlazimo iz duboke zime i već se mogu vidjeti prve naznake proljeća. Svakako da još uvijek nosimo čizme i debele jakne, ali samo vrijeme je postalo ljepše jer ima više sunca te miriše na novo godišnje doba. Zajedno s proljećem svi se kolektivno budimo, kao i naša mašta za proljećno odijevanje. Interesantno je kako je proljetna garderoba ponekad i šarenija od ljetne upravo iz razloga što se izlazi iz monotone zime tijekom koje se smjenjuju tri odjevne boje. Proljeće je tu da nadomjesti svo ono zimsko sivilo.

Spajanje više printova

Ovog proljeća modni dizajneri i influenceri su se potrudili da izmiješaju sve moguće boje i sve moguće printove kako bi donijeli razigranost, ali i veliku zbrku s modnim trendovima. Zbrku, u pravom smislu te riječi jer sada je »u modi« dozvoljeno spajanje više printova, različitih boja. Tako da ako se odlučite obući kariranu vestu, ispod nje cvjetnu košulju i animal print suknju, samo naprijed! Ali pažljivo i oprezno s kombiniranjem jer ovaj trend neće zaživjeti dugo, ali može biti izuzetno interesantno i upadljivo. Tko voli eksperimentirati sada je pravo vrijeme!

Odjeća s prorezima

Sljedeći trend nije inovativan, ali je također interesantan, a radi se o odjeći s prorezima. Uske majice, večernje haljine, sakoi – nose ovaj trend. Prorezi zaista mogu istaknuti lijepu figuru, a isto tako mogu sakriti nedostatke zbog vizualnog dojma. Na primjer, haljine s prorezima na struku s jedne i s druge strane vizualno stanjuju figuru te dobijate figuru najpoželjnijeg »pješanog sata«. Ukoliko niste sigurni u ovaj odabir, osmjelite se te probajte... ništa ne gubite!

Prišiveni ukrasi na odjeći

Ove godine nas također čeka jedan kreativni trend, a to su prišiveni ukrasi na odjeći. Djevojke, ali i momci koji su maštoviti i skloni kreatorskim vještinama uživati će u ovoj zanimaciji. Jednu običnu stvar možete pretvoriti u unikat koji samo vi posjedujete i koji samo vama pristaje. Broševi, pločice, nitne, čipka, kristali, vezovi... široki je spektar mogućnosti te vam preporučam da se igrate i uživajte u modi.

Milijana Nimčević

»Prelo sićanja« u nedjelju

»Prelo sićanja«, dvanaesto po redu, bit će održano u nedjelju, 27. veljače, u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* i Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice. Okupljanje sudionika je

u 17 sati u središtu grada kod spomenika Presvetog Trojstva, a u 17.30 sati slijedi sudjelovanje na misi u Franjevačkoj crkvi. Nakon mise planiran je odlazak u dvoranu *Bunjevačkog kola* i svečani početak manifestacije u 19 sati. Kako organizatori navode, jedini uvjet nazočnosti na ovom prelu jest odijevanje u svečanu bunjevačku zimsku nošnju.

22

Miyavi u Novom Sadu

Koncert popularnog japanskog gitarista, kantautora i producenta Miyavija bit će održan u Hali 1 Novosadskog sajma, 3. ožujka u 20 sati, u sklopu programskog luka *Seobe* projekta *Novi Sad – Europska prijestolnica kulture*.

Miyavi je priznat širom svijeta zbog svog nekonvencionalnog »samurajskog« stila sviranja gitare — ne trzalicom, već prstima i »stilom šamara«. Iza

sebe ima šest uspješnih svjetskih turneja, ukupno više od 250 nastupa u 30 zemalja širom svijeta. Godine 2013., Miyavi je ušao u novu fazu gdje gitaru svira sa snažnim ritmovima electro/dance muzike. Također je producirao muziku za televizijske reklame, dobija veliku pažnju modnih brendova, a bavi se i glumom.

Novosadski noćni bazar

Novosadski noćni bazar bit će održan u petak, 4. ožujka, od 17 do 23 sata na Ribljoj pijaci u Novom Sadu. Brojni izlagači će uz glazbu i veselu atmosferu

predstaviti unikatne rukotvorine, aksesoare, odjevne predmete, prirodnu kozmetiku, hranu, vino, zanatsko pivo, poslastice i razne druge domaće proizvode.

Koncert (ne)normalni & Zdenko Kolar

Koncert u čast **Vlade Divljana**, na kojem će nastupiti sastav (ne)normalni & Zdenko Kolar bit će održan 8. ožujka u SKCNS Fabrika u Novom Sadu. Početak je u 21 sat. Sastav (ne)normalni će izvesti pjesme iz svih perioda bogate glazbene karijere Vlade Divljana. Kako organizatori navode, dio repertoara činit će i najveći hitovi grupe *Idoli*, a na tim pjesmama bas gitaru će svirati spomenuti **Zdenko Kolar**, basist koji je pratio Divljana od samog početka.

PREPORUKA

Bore Balboa

Konačno, omiljeni reper vašeg omiljenog repera, **Bore B** je izbacio album kakav dolikuje reperu njegovog kalibra. Da, njegov prethodni *Mercedes City* je više razočarao nego oduševio, iako ima nekih dobrih momenata, ali otkada sam otkrio Boru, znao sam kako je ovo netko tko će biti novo lice (i glas, naravno) hrvatskog hip hopa. Njegov najnoviji album *Ivan* je produkcijski zategnut, lirički naoštren, a beatovi doslovno izuvaju iz cipela, ovo je bez sumnje njegov najbolji i najzreliji rad do sada, što se i moglo možda naslutiti već iz prvog singla *Mamadou* kog je izbacio prije nekoliko mjeseci i s kojim je najavio izlazak novog albuma.

Osim spomenutog singla, izdvojio bih još i *Mo Salah*, *Mixtape Weezy* i krajnje zaraznu *Bože moj* kao najbolje pjesme na albumu, ali zapravo, cijeli album odlično funkcionira i kao cjelina, te svakako poslušajte *Ivana* od početka do kraja, pogotovo ako se do sada niste upoznali s likom i djelom Bore Balboe. Omiljeni punchline: »Ubia san hrvatski rep, al mu neću doć na sprovod...«.

I. Benčik

CLAZBA

Ti si taj

U mjesecu ljubavi u kinima su se, između ostalog, pojavile i dvije nove romantične komedije. Riječ je o filmovima *Knjiga ljubavi* i *Ti si taj*. U filmu *Ti si taj* iliti izvorno *Marry me* radi se o romansi dvoje različitih ljudi u svijetu gdje se vrijednost zasniva na lajkovima i pratiocima. Naime, Kat Valdez (**Jennifer Lopez**) i nova glazbena zvijezda Bastian (**Maluma**, koji se prvi put pojavljuje u igranom filmu) su najpopularni slavni par na svijetu. Kada dođe trenutak vjenčanja pred milijunskim obožavateljima na zajedničkom koncertu, Kat saznaje da ju je Bastian prevario. U trenutku javnog nervnog sloma Kat bira random čovjeka iz publike kako bi se vjenčala s njim. Ona slučajnim izborom bira Charlija Gilberta (**Owen Wilson**), razvedenog srednjoškolskog profesora matematike koga su na koncert odvukle njegova kći i njezina najbolja drugarica.

Film *Ti si taj* ima mnogo nerealnih scena i nije preterano kvalitetnog sadržaja, ali za ljubitelje takvog žanra i za one koji se žele sat i pol isključiti i opustiti – solidan je izbor.

Redatelj filma je **Kat Coiro**, a u filmu, osim navedenih glume i **John Bradley**, **Sarah Silverman**, **Chloe Coleman** i drugi.

K. Ivković Ivandekić

FILM

Košmarnik

Roman mladog srpskog pisca **Miloša Živkovića** *Košmarnik* zapravo je zamišljen kao zbirka pripovjedaka u tri ciklusa. Međutim, Živković u razgovoru s prijateljicom i urednicom romana odlučuje posvetiti čitavu knjigu jednom od ciklusa koji govori o košmarnim snovima koje je imao nakon smrti oca. Živković govori o svom djetinjstvu, prenoseći toplu, obiteljsku priču. Govori o odrastanju, želi da postane književnik, studijama književnosti i zanimljivim snovima koje je imao. Na njegov poticaj Miloš ih počinje zapisivati i dijeliti sa svojim kolegama i prijateljima, a najviše o njima govori s ocem. Nakon očeve smrti odlučuje ispuniti obećanje i pretočiti kratke tekstove u stvarnu knjigu, ali ga snovi dodatno potresaju. On pravi paralelu između onih prije tragičnog događaja i onih poslije, pokušavajući ih povezati u smislenu cjelinu i na taj način predstaviti jednostavnost ljudskog života i prolaznost, kroz potrebe svoje obitelji i sjenki iz snova. Živković ne idealizira smrt ili spoznaju zbog čega je njegov roman prijemčiv mladom, modernom čitatelju.

A. I. Darabašić

KNJIGA

